

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ ДЕВІАНТНОЇ ТА АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ**

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 23 Соціальна робота

спеціальність 231 Соціальна робота

освітньо-професійна програма Соціальна робота

форма(и) навчання денна та заочна

КИЇВ 2025

РОЗРОБНИК силабусу: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
психології, філософії та суспільних наук

Світлана КОПИЛОВА

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та
суспільних наук

Протокол № 1 від 25.08.2025 року

Завідувач кафедри

Олена ВЛАСЕНКО

Гарант освітньо-професійної програми 231 Соціальна робота
(кандидат педагогічних наук, доцент)

Світлана КОПИЛОВА

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1.Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Психологія девіантної та адиктивної поведінки, ОК 2.26 в ОПП
2.Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки
3.Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	4-й рік навчання, 7 семестр
4.Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	4 кредити ЄКТС (120 год.), з них: 40 год. аудиторного навантаження (20 годин лекційних, 20 години семінарських) та 80 години самостійної роботи.
5.Вид підсумкового (семестрового) контролю	екзамен
6.Інформація про консультації	Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom, корпоративну пошту, а також за запитом здобувача вищої освіти в онлайн форматі у месенджерах Telegram і Viber
7.Мова викладання	українська
8.Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Копилова Світлана Вікторівна (доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології, філософії та суспільних наук)
9.Контактна інформація викладача	kopilova.svitlana@tnu.edu.ua
10.Посилання на силабус на вебсайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Предметом вивчення дисципліни є загальні теоретичні та методологічні підходи до пояснення причин та механізмів виникнення девіантної поведінки, когнітивні, емоційні установки та поведінкові реакції, що супроводжують окремі види девіацій. У рамках курсу здобувачі ознайомляться із поняттями «девіантна поведінка», «агресивна поведінка», «суїцид», «віктимність», «делінквентна поведінка», «психологічна корекція девіантної поведінки».

Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Мета курсу: ознайомлення студентів із основними проблемами, змістом, видами, психологічними чинниками та особливостями організації діагностики, профілактики і корекції девіантної поведінки. Завдання: 1. Оволодіння категоріально-термінологічним апаратом психології девіантної поведінки, поняттями «норма» і «девіантна поведінка». 2. Формування знань про закономірності чинники та механізми виникнення девіацій, проблем фізіологічних та психологічних механізмів основ психічної діяльності та загальні закономірності розвитку особистості. 3. Порівняння соціологічних та психологічних теорій виникнення девіантної поведінки. 4. Ознайомлення з основними методами діагностики психологічних властивостей, емоційно-вольової сфери осіб із девіантною поведінкою. Формувати уміння здійснювати аналіз особливостей особистості із девіантною поведінкою. 5. Формування здатності будувати програму психологічної корекції осіб із девіантною поведінки.
Пререквізити	«Соціальна психологія» «Соціальна педагогіка» Психодіагностика в соціальній роботі Психологія особистості
Постреквізити	«Соціальна робота з різними групами клієнтів»

Формат проведення дисципліни	При викладанні теоретичного матеріалу використовується модель антропоцентричної системи, яка на основі еволюційного принципу дозволяє пояснити закони й закономірності психологічних (і соціальних) явищ і процесів; також з метою наочності використовуються метафори (у тому числі, прислів'я і приказки, казки тощо). Під час семінарських занять використовуються наступні форми та методи: дослідницький практикум (заняття 1), дискусії із застосуванням порівняльного методи (заняття 2, 3); виконання проблемних практико орієнтованих завдань (заняття 2, 5, 6, 7), рольова гра (заняття 8), аналіз кейсів (заняття 9), виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань (складання корекційної програми) і творча імпровізація (відеосюжет/морфологічний аналіз). А також презентації, бесіди, відео матеріали (навчальні фільми) тощо. Віртуальне навчальне середовище, яке використовуватиметься у разі роботи в дистанційному режимі на єдиної платформі Google Suite Education; через Google Classroom. У дистанційному режимі лекції / практичні / семінарські заняття будуть проведені за допомогою програм електронної комунікації GoogleMeet. Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom, корпоративну пошту, а також у месенджерах Telegram і Viber.

3. Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності,

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності

ФК-1. Здатність і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК-2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

ФК-4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальних груп і громад.

4. Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми.

РН3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

РН5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

РН11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

РН13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей і ресурсів клієнтів.

РН22. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей

5. Тематика та зміст навчальної дисципліни.

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навч. заняття	Форми і методи контролю знань	К-ть год.	К-ть год. зф
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади девіантної і адиктивної поведінки				

Тема 1. Девіантна поведінка як предмет наукового пізнання Предмет психології девіантної поведінки. Структура психології девіантної поведінки. Тлумачення терміну «девіантна поведінка». Синонімічні поняття. Визначення поняття «норма», основні підходи до розуміння. Значення соціальних норм для людини і суспільства. Функції норм. Класифікація соціальних норм. Види норм.	Лекція	співбесіда	2	2
	Семінар-дослідження	складання анкети	2	
Тема 2. Проблема девіантної поведінки в соціальних науках. Проблема девіантної поведінки в кримінології. Антропобіологічний підхід до пояснення девіантних проявів. Біологічні концепції девіантної поведінки (Ч.Ломброзо, Е.Кречмер, Х.Шелдон, Г.Айзенк, У.Пірс). Проблема девіацій у соціологічних концепціях. Теорія аномії (В.Дюркгейм). Розробка проблеми соціальної дезорагінзації в роботах Р.Мертон, Т.Парсона. Теорія диференційованої асоціації Сазерленда. Теорія таврування І.Гофмана.	Проблемна лекція	Поточний Питання для самоперевірки	2	
	Семінар	Презентація підходів	2	2
Тема 3. Проблема девіантної і адиктивної поведінки в психології Девіантна поведінка з позицій психоаналітичного напрямку (З.Фрейд, К.Юнг, А.Адлер, О.Ранк, Е.Берн). Девіантна поведінка як результат наущіння (І.Павлов, Дж.Уотсон, Ф.Скіннер). Соціально-когнітивна теорія (А.Бандура). Підхід до проблеми девіантної поведінки в екзистенціальній психології : екзистенціальна фрустрація і екзистенціальний вакуум (В.Франкл), екзистенціальні протиріччя (Е.Фромм). Девіантна поведінка в гуманістичній психології : блокування процесу самоактуалізації (К.Роджерс)	Лекція	Поточний Питання для самоперевірки	2	2
	Семінар	Презентація підходів	4	
Тема 4. Проблема класифікації відхилень у поведінці Поняття про класифікацію. Психологічна класифікація видів відхилень у поведінці. Медична класифікація. Порівняльна характеристика поведінкових феноменів. Позитивні і негативні відхилення. Обдарованість як прояв девіантності. Прояви девіантності в творчості, науці, мистецтві	Лекція Семінар	Співбесіда Обговорення повідомлень Дискусія на основі проблемних питань	4 2	

Тема 5. Види та форми відхилень у поведінці. Особливості суїцидальної поведінки. Мотиви та види суїцидальності поведінки. Віктимна і ризикована поведінка. Причини та наслідки агресивної поведінки. Пояснення природи агресивної поведінки. Агресивність як прояв дезадаптації. Вандалізм. Аутоагресія. Причини та наслідки адиктивної поведінки. Психологічний зміст залежної поведінки. Механізми виникнення залежності. Мотиви вживання алкоголю. Рівні залежної поведінки. Причини та наслідки делінквентної поведінки. Ігрова залежність	Лекція	Словниковий диктант	4	2
	Семінар	Проміжний Тести	4	
Змістовий модуль 2. Психологічна корекція та профілактика девіантної та адиктивної поведінки				
Тема 6. Когнітивно-поведінковий підхід до корекції й профілактики відхилень у поведінці Напрями психологічної допомоги особистості: психологічна превенція і психологічна інтервенція. Проблеми та рівні профілактики девіантної поведінки (попередження, профілактика, протидія). Психологічні підходи до корекції девіантної поведінки: поведінковий, когнітивно-поведінковий. Принципи відбору психокорекційних методик. Стимулювання позитивної мотивації, корекція емоційний станів, методи саморегуляції, когнітивне реструктурування, формування позитивної поведінки. Можливості і обмеження психоаналітичної і гештальттерапії у корекції агресивної і суїцидальної поведінки.	Лекція	Питання для самоперевірки	4	2
	Семінар-практикум	Письмові завдання	2	
Тема 7. Терапевтичний вплив та консультування як методи психосоціальної допомоги Психологічне консультування осіб з девіантною поведінкою. Сімейне консультування. Особливості роботи «телефону довіри» як анонімного консультування. Психолого-педагогічна підтримка дезадаптованих школярів. Ресоціалізація як соціально-педагогічний процес. Формування ціннісно-нормативних уявлень. Психосексуальний розвиток. Особливості психологічної інтервенції у різні види девіантної поведінки.	Лекція	Питання для самоперевірки	2	
	Семінар-практикум	Проблемні завдання (кейси)	2	

6. Організація самостійної роботи студентів

Метою самостійної роботи студентів є формування пізнавальної активності, засвоєння ними основних умінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже набутих знань. Процес самостійної роботи спрямований на самостійну організацію своєї навчальної діяльності, роботу з літературними джерелами, довідковою літературою,

конспектування, підготовки виступів, підготовку до проміжного і підсумкового контролю тощо.

№ теми	Зміст завдання самостійної роботи	Форма звітності
1	Підготовка доповіді на семінарське заняття. Опрацювання джерел	Письмова доповідь
2.	Підготовка доповіді на семінарське заняття	Мультимедійна презентація
3	Виконання дидактичних завдань	Письмові завдання
4.	Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (корекційно-розвивальний тренінг)	Сценарій тренінгу
5.	Творча імпровізація (відеоролик/морфологічний аналіз)	Відеоролик/ Творче завдання
6.	Підготовка до контрольної роботи (тести)	Відповіді

Розподіл балів за видами діяльності:

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль І		Модуль ІІ		Форма контролю
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	
Захист доповіді на семінарському занятті	5	3	15	1	5	Екзамен 40
Презентація до доповіді	5	3	15	1	5	
СР1 Виконання дидактичних завдань	5	3	15	2	10	
СР 2 Розробка сценарію корекційно-розвивального тренінгу	10			1	10	
СР 3 Творча імпровізація	10			1	10	
Проміжний контроль (тести)	0,5	30	15			
Разом			60		40	
Розрахунок балу за курс: $0,6 \times (60 + 40) + 40 = 100$						

7. Технічне та програмне забезпечення (обладнання).

Кожному здобувачу потрібно доєднатися до навчального середовища GoogleClassroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться оцінювання виконання самостійних робіт, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для листування з викладачем.

У режимі дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми GoogleMeet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувач має самостійно потурбуватися про якість доступу до Інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- виконання індивідуальних завдань,
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ навчальної дисципліни містить

- 1) силабус навчальної дисципліни
- 2) базові навчальні посібники з дисципліни
- 3) конспект лекцій на електронних носіях
- 4) мультимедійні презентації до окремих тем лекцій
- 5) методичні вказівки до семінарських занять та виконання завдань з модулю самостійної роботи
- 6) Питання до проміжного контролю (тести)
- 7) перелік питань до підсумкової форми контролю (екзамен)

8. Політика дисципліни.

Відвідування лекційних занять є обов'язковим. Лекції дають можливість усунути обмеження, які виникають при самостійній роботі з підручником. Завдяки лекції тезаурус дисципліни адаптується до рівня сприйняття студентами, є можливість обговорення дискусійних питань і досягнення розуміння змісту, а не просте його відтворення. Якщо студент відсутній на лекції, він завжди може опрацювати її зміст за конспектом або презентацією, але у цьому випадку існує велика ймовірність того, що цілісне розуміння теми може бути не досягнуте.

Тематика лекцій висвітлена у силабусі дисципліни. Питання, які ставить лектор присутнім, призначені для того, щоб привернути увагу до важливих моментів або для стимулювання роздумів над темою заняття. Це не спосіб перевірки знань студентів. Під час самої лекції варто зосередити увагу на змісті навчального матеріалу та його структурі. Під час лекції вітається постановка студентами питань лектору. Кожне сформульоване питання – ознака осмислення матеріалу, що викладається. Тому найбільш цікаві питання лектору – це додаткові бали студенту.

Головне завдання семінарських занять – навчитись логічно мислити і висловлювати власні думки. Відвідування семінарських занять є обов'язковим. При підготовці до семінарського заняття студент готує доповідь на одну із тем, запропонованих у плані семінарського заняття.

Доповідь, яка готується кожним студентом до теми семінарського заняття, обов'язково ґрунтується на опрацюванні кількох джерел інформації (не менше 3), застосуванні методів аналітичного дослідження (обов'язковість

аналізу викладених положень та висновків) дотриманні вимог академічної доброчесності (обов'язковість вказівки авторів, положення яких аналізуються у доповіді, а також наявність списку використаних джерел). Джерела інформації обов'язково мають бути такими, що заслуговують на довіру. Це можуть бути монографії, підручники, навчальні посібники, статті періодичного друку тощо. Обов'язковим є дотримання вимог академічної доброчесності.

Всі учасники семінарського заняття – не пасивні слухачі, а активні критики. Важливо навчитись грамотно ставити питання, якщо доповідачем представлено якісь незрозумілі положення або якщо тема доповіді залишилась нерозкритою. Не менш важливо вміти висловити власну позицію з питання, що обговорюється. Рівень активності на занятті – це додаткові бали студенту.

Ліквідація заборгованості із семінару відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. При цьому оцінка знижується на 1 бал (кожного наступного тижня)

Після останнього семінарського заняття з першого модуля проводиться контрольна робота. Це форма проміжного контролю. Оскільки вона виконується в поза аудиторний час, то зараховується як вид самостійної роботи. Контрольна робота у формі тесту – це відповідь на запропоновані питання тесту, який охоплює всі теми першого змістового модулю

9. Система оцінювання та вимоги.

Здобувач допускається до складання екзамену з дисципліни, якщо ним повністю виконані всі види робіт, передбачені програмою навчальної дисципліни. У разі, коли протягом навчального семестру до початку підсумкового (семестрового) контролю, визначеного навчальним планом, здобувач набрав менше балів, ніж зазначено у програмі навчальної дисципліни (менше 36 балів), науково-педагогічний працівник на останньому аудиторному занятті з навчальної дисципліни документально оформлює недопуск здобувача до складання підсумкового (семестрового) контролю.

У разі незгоди, здобувач має право оскаржити недопуск у порядку визначеному Положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю з заліку чи екзамену Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового (семестрового) контролів, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних джерелах, вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;

- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежувався зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	A: 90 – 100 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	B: 80 – 89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	C: 75 – 79 б.
Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	D: 66 – 74 б.
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	E: 60 – 65 б.

Співвідношення оцінок за різними шкалами

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	відмінно	Відмінно-відмінний рівень знань (умінь) В межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80-89	добре	Дуже добре -рівень знань достатньо високий (умінь) В межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-79	добре	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) З незначною кількістю помилок
D	69-74	задовільно	Задовільно -посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності

E	60-68	задовільно	Достатньо мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59	незадовільно	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29	незадовільно	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота вивченням курсу 3 повторним

Критерії оцінювання за видами завдань (поточне): повнота і правильність, індивідуальний стиль, своєчасність

Самостійне опрацювання лекційного матеріалу (статті): 5 балів

- якість виконання: повнота і стислість конспекту (схеми) (3)
- індивідуальний стиль (1)
- своєчасність виконання (1)

Виконання ІНДЗ: 10 балів

- обґрунтування актуальності, мета, завдання, цільова аудиторія (3)
- правильність і різноманітність підібраних заходів відповідно до проблеми (5)
- своєчасність виконання (2)

Творча імпровізація: 10 балів

- досягнення мети: знаходження інноваційного рішення (3)
- технологічність рішення (відповідність вимогам) (3)
- креативність, індивідуальний стиль (2)
- своєчасність виконання (2)

Словниковий диктант: 5 балів

1 відповідь – 0,5 б. Усього 10 питань

Тести проміжного контролю з I модулю: 15 балів

1 питання – 0,5 балів. Усього 30 питань

Види контролю:

Вхідний контроль знань здійснюють на перших навчальних заняттях з метою виявлення рівня базових знань, умінь та навичок студентів із навчальної дисципліни.

Поточний контроль відбувається впродовж вивчення дисципліни на семінарських заняттях у формі представлення та обговорення доповідей, а також виконання завдань самостійної роботи. Поточний контроль проводиться в усній і письмовій формі. Якщо студент не виступив на занятті з доповіддю (усний контроль), то він надсилає цю доповідь у письмовому вигляді у GoogleClassroom (письмовий контроль). Контроль самостійної роботи відбувається шляхом перевірки конспекту, опорного конспекту та виконаних завдань.

Використовується і метод самоконтролю, засобом якого є питання для самоперевірки (подані до лекційного матеріалу)

Поточний контроль також здійснюється через моніторинг виконання студентами завдань аудиторної і самостійної роботи. Результати такого

моніторингу відображаються у GoogleClassroom , що дозволяє систематично відстежувати рівень активності студентів в освоєнні дисципліни

Проміжний контроль відбувається в кінці вивчення змістових модулів і здійснюється у вигляді контрольної роботи (тести або письмово). Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (одна правильна відповідь із чотирьох запропонованих). Контрольна робота проводиться після вивчення змістового модулю.

Підсумковий контроль передбачає складання екзамену. Питання для підготовки наведено у Додатку.

Для допуску до екзамену студенту треба мати мінімальну кількість балів – 40 балів. Для їх отримання необхідно: 1) підготувати три письмові доповіді за темами семінарських занять; 2) виконати три завдання з модулю самостійної роботи за власним вибором із наданого переліку. Метод контролю: перевірка письмових завдань

Усі форми контролю забезпечують можливість оцінки діяльності здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою

10. Рекомендовані джерела інформації

Назва теми	Рекомендовані джерела інформації до теми (основна література; допоміжна література; інформаційні ресурси в мережі Інтернет)
Тема 1. Девіантна поведінка як предмет наукового пізнання	Основна література: Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Вид-во «Каравела», 2017. 470 с. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: Навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с. Допоміжна література: Алгоритми діяльності працівників психологічної служби : Т. 2 / авт. кол. за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2020. 106 с. Девіантна поведінка: історія, теорія, практика: матеріали конференції / за ред. Максимової Н.Ю., Грись А.М., Максим О.В.-Київ, 2021.- 106с. Система ранньої діагностики відхилень в розвитку особистості: методичний посібник / за ред., Максимової Н.Ю. Київ: Київ – Львів: Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 220 с. Інформ.ресурси: www.book-online.com.ua (ресурс доступу до навчальної літератури, у тому числі із данної дисципліни).

Тема 2. Проблема девіантної поведінки в соціальних науках	Основна література: Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Вид-во «Каравела», 2017. 470 с. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: Навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с. Допоміжна література: Алгоритми діяльності працівників психологічної служби : Т. 2 / авт. кол. за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2020. 106 с. Девіантна поведінка: історія, теорія, практика: матеріали конференції / за ред. Максимової Н.Ю., Грись А.М., Максим О.В.-Київ, 2021.- 106с. Система ранньої діагностики відхилень в розвитку особистості: методичний посібник / за ред., Максимової Н.Ю. Київ: Київ – Львів: Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 220 с. Інформ.ресурси: www.book-online.com.ua (ресурс доступу до навчальної літератури, у тому числі із данної дисципліни).
Тема 3. Проблема девіантної поведінки в психології	Основна література Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Вид-во «Каравела», 2017. 470 с. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: Навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с. Допоміжна література: Алгоритми діяльності працівників психологічної служби : Т. 2 / авт. кол. за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2020. 106 с. Девіантна поведінка: історія, теорія, практика: матеріали конференції / за ред. Максимової Н.Ю., Грись А.М., Максим О.В.-Київ, 2021.- 106с. Система ранньої діагностики відхилень в розвитку особистості: методичний посібник / за ред., Максимової Н.Ю. Київ: Київ – Львів: Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 220 с.

Тема 4. Проблема класифікації девіантної поведінки	Основна література: Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Вид-во «Каравела», 2017. 470 с. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: Навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с. Допоміжна література: Алгоритми діяльності працівників психологічної служби : Т. 2 / авт. кол. за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2020. 106 с. Девіантна поведінка: історія, теорія, практика: матеріали конференції / за ред. Максимової Н.Ю., Грись А.М., Максим О.В.-Київ, 2021.- 106с. Система ранньої діагностики відхилень в розвитку особистості: методичний посібник / за ред., Максимової Н.Ю. Київ: Київ – Львів: Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 220 с. Інформ.ресурси: www.book-online.com.ua (ресурс доступу до навчальної літератури, у тому числі із данної дисципліни).
Тема 5. Види та форми девіантної поведінки	Основна література: Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Вид-во «Каравела», 2017. 470 с. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: Навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с. Допоміжна література: Біркін А.Є. Соціально-філософська рефлексія феномену інтернет-залежності// Рефлексивні процеси та управління, 2009 Алгоритми діяльності працівників психологічної служби : Т. 2 / авт. кол. за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2020. 106 с. Девіантна поведінка: історія, теорія, практика: матеріали конференції / за ред. Максимової Н.Ю., Грись А.М., Максим О.В.-Київ, 2021.- 106с. Система ранньої діагностики відхилень в розвитку особистості: методичний посібник / за ред., Максимової Н.Ю. Київ: Київ – Львів: Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 220 с. Інформ.ресурси: www.book-online.com.ua (ресурс доступу до навчальної літератури, у тому числі із данної дисципліни)..

Тема Когнітивно-поведінковий підхід до корекції відхилень у поведінці	6. Основна література: Психологічні ресурси взаємодії школи, сім'ї, громади : практичний посібник / за ред. Г. М. Бевз, М. С. Каніболоцької ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2022. – 106 с. Булах І.С. В 86 Психологія особистісного зростання підлітків: реалії та перспективи. / І.С. Булах: монографія. – Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. – 340 с. Психологія життєтворення особистості в сучасному світі : монографія / Ю. Д. Гундєртайло, В. О. Климчук, О. Я. Кляпець та ін. ; за ред. Т. М. Титаренко ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – К. : Міленіум, 2016. – 320 с. Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Вид-во «Каравела», 2017. 470 с. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: Навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с. Допоміжна література: Алгоритми діяльності працівників психологічної служби : Т. 2 / авт. кол. за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2020. 106 с. Девіантна поведінка: історія, теорія, практика: матеріали конференції / за ред. Максимової Н.Ю., Грись А.М., Максим О.В.-Київ, 2021.- 106с. Система ранньої діагностики відхилень в розвитку особистості: методичний посібник / за ред., Максимової Н.Ю. Київ: Київ – Львів: Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 220 с. Інформ.ресурси: www.book-online.com.ua (ресурс доступу до навчальної літератури, у тому числі із данної дисципліни).

Тема 7. Терапевтичний вплив та консультування	Основна література: Групові форми роботи в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій (досвід упровадження) / [авт. кол. В. В. Байдик, Ю. С. Бон дарук, Ю. П. Гопкало, Т. Б. Гніда, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, І. І. Ткачук] ; заг. ред. В. Г. Панка, І. І. Ткачук. – Київ : Ніка-Центр, 2020. – 122 с. Косенчук О.Г., Новик І.М. Особливості просвітницької роботи щодо запобігання захворюванню на туберкульоз та подолання соціально психологічних наслідків: методичні рекомендації для педагогічних працівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти: [навчально методичний посібник]. Частина 1. Київ, 2022. 58 с. Алгоритми діяльності працівників психологічної служби : Т. 2 / авт. кол. за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2020. 106 с. Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Вид-во «Каравела», 2017. 470 с. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: Навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с. Допоміжна література: 1 Алгоритми діяльності працівників психологічної служби : Т. 2 /авт. кол. за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2020. 106 с. Девіантна поведінка: історія, теорія, практика: матеріали конференції / за ред. Максимової Н.Ю., Грись А.М., Максим О.В.-Київ, 2021.- 106с. Система ранньої діагностики відхилень в розвитку особистості: методичний посібник / за ред., Максимової Н.Ю. Київ: Київ – Львів: Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 220 с. Інформ.ресурси: www.book-online.com.ua (ресурс доступу до навчальної літератури, у тому числі із данної дисципліни).

Питання до екзамену.

1. Предмет психології девіантної поведінки. Структура психології девіантної поведінки.
2. Тлумачення терміну «девіантна поведінка». Синонімічні поняття.
3. Визначення поняття «норма», основні підходи до розуміння норм.
4. Значення соціальних норм для людини і суспільства. Функції норм.
5. Класифікація соціальних норм. Види норм
6. Антропобіологічний підхід до пояснення девіантних проявів. Біологічні концепції девіантної поведінки (Ч.Ломброзо, Е.Кречмер, Х.Шелдон, Г.Айзенк, У.Пірс).
7. Проблема девіацій у соціологічних концепціях. Теорія аномії (В.Дюркгейм).
8. Розробка проблеми соціальної дезорганізації в роботах Р.Мертон, Т.Парсона. Теорія диференційованої асоціації Сазерленда.
9. Теорія таврування І.Гофмана
10. Девіантна поведінка з позицій психоаналітичного напрямку (З.Фрейд, К.Юнг, А.Адлер, О.Ранк, Е.Берн).
11. Девіантна поведінка як результат наслідків (І.Павлов, Дж.Уотсон, Ф.Скіннер). Соціально-когнітивна теорія (А.Бандура).
12. Підхід до проблеми девіантної поведінки в екзистенціальній психології : екзистенціальна фрустрація і екзистенціальний вакуум (В.Франкл), екзистенціальні протиріччя (Е.Фромм). Девіантна поведінка в гуманістичній психології : блокування процесу самоактуалізації (К.Роджерс)
13. Поняття про класифікацію девіантної поведінки. Психологічна класифікація видів девіантної поведінки.
14. Медична класифікація. Порівняльна характеристика поведінкових феноменів.
15. Позитивні і негативні відхилення. Обдарованість як прояв девіантності.
16. Особливості суїцидальної поведінки. Мотиви та види суїцидальності поведінки.
17. Віктимна і ризикована поведінка.
18. Причини та наслідки агресивної поведінки. Пояснення природи агресивної поведінки.
19. Причини та наслідки адитивної поведінки. Психологічний зміст залежної поведінки. Механізми виникнення залежності. Мотиви вживання алкоголю. Рівні залежної поведінки. Причини та наслідки делінквентної поведінки
20. Ігрова залежність
21. Напрями психологічної допомоги особистості: психологічна превенція і психологічна інтервенція.
22. Проблеми та рівні профілактики девіантної поведінки (попередження, профілактика, протидія).

23. Психологічні підходи до корекції девіантної поведінки: поведінковий, когнітивно-поведінковий.
24. Принципи відбору психокорекційних методик
25. Стимулювання позитивної мотивації, корекція емоційний станів, методи саморегуляції, когнітивне переструктурування, формування позитивної поведінки.
26. Можливості і обмеження психоаналітичної і гештальтерапії у корекції агресивної і суїцидальної поведінки.
27. Психологічне консультування осіб з девіантною поведінкою.
28. Сімейне консультування.
29. Особливості роботи «телефону довіри» як анонімного консультування.
30. Психолого-педагогічна підтримка дезадаптованих школярів.
31. Ресоціалізація як соціально-педагогічний процес. Формування ціннісно-нормативних уявлень.
32. Особливості психологічної інтервенції у різні види девіантної поведінки.